

Millî müdafaa istikrazı hakkında kanun lâiyhası ve Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/827)

T. C.

Başvekâlet

Kararlar dairesi müdürlüğü

Sayı : 6/1941

22 . V . 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Hasılatı Millî Müdafaa vekâletinin fevkalâde masraflarına karşılık tutulmak üzere 150 milyon liraya kadar dahilî istikraz akdi hakkında Maliye vekilliğince hazırlanan ve İera Vekilleri Heyetince 21 . V . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâiyhası esbabı mücibesıyla birlikte sunulmuştur.

Başvekil

Dr. R. Saydam

Millî Müdafaa istikrazı kanunu mucip sebepler lâiyhası

Millî Müdafaa istikrazı hakkındaki kanun lâiyhası, hasılatı Millî Müdafaa'nın fevkalâde masraflarına karşılık tutulmak ve plâsman inkânlarına göre yalnız faizli veya faiz ve ikramiyeli olarak münasip tranşlarda tahakkuk ettirilmek üzere 150 milyon liralık uzun vâdeli bir dahilî istikraz akdine mezuniyet talebini ihtiva etmektedir.

Bu istikrazın karakterleri lâiyhanın 2 ilâ 6 ncı maddelerinde tadat olunmuştur. Bunlar şimdiye kadar aktedilen dahilî istikrazlarımızda mevcut evsafın aynı olup yalnız erken tediye için bu kerre yapılan istikraz miktarının ehemmiyetine mebni daha kısa bir müddet derpiş edilmiştir.

Lâiyhanın yedinci maddesi bu istikrazın her tertibinde ihraç kıymeti üzerinden tahvil iştirası için tasarruf bonolarının işlemiş faiziyle birlikte nakit makamında kabulü esasını ihtiva etmektedir. Tasarruf bonoları her zaman satılmakta olmasına mukabil uzun vâdeli istikraz tahvilleri zaman zaman ihraç edildiğinden uzun vadeli bir istikraza intizaren ellerindeki parayı tasarruf bonosuna yatırmış olanların Millî Müdafaa istikrazına ait herhangi bir tertipte bu istikraz tahvillerine iştiraki arzu ettikleri takdirde daha evvel satın almış oldukları tasarruf bonolarını nakde çevirmek zahmetine maruz kalmamalarını teminen kendilerine sahip oldukları bonoların işlemiş faizi ile birlikte tutarınca yeni tahvillerden verilmesi sayın vatandaşlarımıza bir kolaylık olmak üzere teklif edilmiş bulunmaktadır. Bu suretle iki çeşit Millî Müdafaa istikrazından kısa vâdelisini teşkil eden tasarruf bonolarından uzun vâdelisine ait yeni tahvillere kolaylıkla geçilmesi mümkün olacaktır.

Lâiyhanın 8 ncı maddesi istikrazın her tertibinde diğer dahilî istikrazlarımızda olduğu gibi

Hazine ile Türkiye Cumhuriyet Merkez bankası arasında yapılacak mukaveleden 9 ncü maddesi istikraz hasılının bütçeye intikalinden ve onuncu maddesi de istikraz mürettebatına kâfi tahsisatın her sene Düyunu umumiye bütçesine vaz'ı mecburiyetinden bâhis bulunmaktadır.

Maliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Maliye encümeni

Esas No. 1/827

Karar No. 32

3 . VI . 1942

Yüksek Reisliğe

Haslatı Millî Müdafaa vekilliğinin fevkalâde masraflarına karşılık tutulmak üzere 150 milyon liraya kadar dahilî istikraz akdi hakkında Maliye vekilliğince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinin 21 . V . 1942 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası, Başvekilliğin, bu husustaki 6/1941 numaralı ve 22 . V . 1942 tarihli tezkeresiyle birlikte havale edildiği Encümenimizde, Maliye vekili de hazır bulunduğu halde, müzakere olundu:

İkinci dünya harbinin başladığı tarihten beri ordumuzun durmaksızın artmakta bulunan fevkalâde masraflarını karşılamak üzere alınan tedbirler meyanında 150 milyon liraya kadar dahilî istikraz akdi için Maliye vekiline mezuniyet verilmesi ve bu suretle yapılacak istikraz için müteaddit tertiplerde hâmiline muharrer tahvil ihraç olunması tahvillerin itibari kıymetiyle ihraç fiatı arasındaki farkın yüzde beşten fazla olmaması, bu tahvillerin yalnız faizli veya faizle birlikte ikramiyeli olabilmesi, faizin veya faizle birlikte ikramiye tutarının yüzde yediyi geçmemesi, her tertipte çıkarılacak tahvillerin yirmi senede itfa edilmesi, tahvillerin fevkalâde haller nihayetinin ilânından itibaren ancak iki sene geçtikten sonra itibari kıymetleri başabaş tediye edilmek şartıyla tedavülden kaldırılabilmesi, tahvillerin ihraç müddeti zarfında satın alınmasında tasarruf bonolarının iştirâ bedeline işlemiş faizi zammedilmek suretiyle iktisabedeceği kıymet üzerinden nakit makamında kabul edilmesini ve sair ferî hususları ihtiva eden kanun lâyihası müzakereye şayan görülmüş ve cereyan eden

müzakere sırasında kısa vâdeli tasarruf bonolarının % 6 ve bu istikraz tahvillerinin yüzde yedi nisbetindeki faizleri arasında derhal göze carpan ehemmiyetsiz farkın rağbeti bu tahvillere celbedemeyeceği endişesi izhar edilmekle beraber mevduata bankalarca verilen faizlerin de bankadan bankaya değiştikten başka Hükûmetin malî politikası ile telif edilemeyecek derecede yüksek görüldüğü mütalâası ileri sürülmüş ve bu endişe ve mütalâaya karşı da bu tahviller faizinin bu yoldaki ilk teşebbüsü teşkil ve muvaffak olması iktiza ettiği için faiz nisbeti belki biraz yüksek tutulmuş olan tasarruf bonoları faizinden yüzde birden yüksek bulunduğu ve bankalardaki mevduat faizleri hakkında Başvekâlet müstesarrımın reisliğinde bir komisyonea icabeden tetkiklerin yapılmakta olduğuna dair Maliye vekiline verilen izahat tatminkâr görülmüş bunun lâyihası Hükûmetin teklifi ve hile aynen kabul edilmiş, yalnız yedinci maddenin vazıhı sarahat endişesiyle değiştirilmiştir.

Havalesi mucibince Bütçe encümenine tevdiî Yüksek Reislikten rica olunur.

Maliye En. Reisi	M. M.	Kâtip
İstanbul	Malatya	Tokad
A. Bayındır	Nasuhi Baydar	Cemal Kovalı
Aydın	Bursa	İzmir
A. Menderes	Dr. G. Kahraman	K. Dursun
Kayseri	Kırklareli	Kırşehir
Ömer Taşcıoğlu	Hamdi Kulçeli	İ. Özkan
Kırşehir	Malatya	Manisa
M. Seyfeli	M. N. Zabcı	F. Kurdoğlu

Bütçe encümeni mazbatası

I. C. M. M.

Bütçe encümeni

Mazbata No. 127

Karar No. 1/827

17 . VI . 1942

Yüksek Reisliğe

Hasılatı Millî Müdafaa vekâletinin fevkalâde masraflarına karşılık tutulmak üzere 150 milyon liraya kadar dahilî istikraz akdi hakkında Maliye vekillîğince hazırlanan ve Başvekâletin 22 Mayıs 1942 tarih ve 6/1941 sayılı terkesiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâ-yihası Encümenimize tevdi buyurulmakla Maliye encümeni mazbatasıyla birlikte ve Maliye vekili Fuat Ağralı hazır olduğu halde tetkik ve müzakere olundu.

Bugünkü şartlar dolayısıyla alınması gereken Millî Müdafaa tetbirlerinin istilzâm ettiği masrafların normal varidat mambalarından temini imkânsızlığı karşısında iş sahasının daralması gibi sebeplerle yurtdaşlar elinde toplanan paraların gayri müsmir ve âtil bir halde durdukları görülmektedir. Bu paraların faydalı bir şekilde kullanılmalrı için şimdiye kadar bahsedilen imkânlarla ilâveten 150 milyon liralık bir istikraz akdinin derpiş edildiği anlaşılmaktadır.

Halkın menfaatine olduğu kadar her vakitten ziyade hayati bir ehemmiyet alan Millî Müdafaa ihtiyaçlarını temin için Hazinesinin uhdesine düşen vazifeleri teshil bakımından çok yerinde olan bu istikraz teklifini Encümenimiz tasvip ile karşılamıştır.

Taalük ettiği külfet ve masrafın mahiyeti itibariyle ve Hazine menfaatlerine de uygunluğu bakımından istikrazın uzun vâdeli olması ve kısa vâdeli tasarruf bonolarının bu uzun vâdeli tahvillerle tebdilinde bono hâmil ve sahipleri için kolaylıklar gösterilmesi yerinde bir tedbir olarak mütalâa edilmiş ve heyeti umumiyesiyle bu lâyiha kabule şayan görülmüştür.

Bundan sonra maddelerin müzakeresine geçilmiş ve bazı maddeler, esasa taallük etmeyen tertip değişiklikleri yapılmak suretiyle yeniden yapılmıştır.

Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Risliğe sunulur.

Reis	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
İ. Eker	T. Coşkan	H. Kitabcı
Kâtip		
İstanbul	Afyon K.	Bolu
F. Öymen	Ş. R. Hatipoğlu	Celâl Sait Siren
Bolu	Bursa	Giresun
Dr. Zihni Ülgen	Dr. Sadi Konuk	M. Akkaya
Gümüşane	İsparta	Kayseri
D. Sakarya	R. Ünlü	F. Baysal
Krklareli	Kütahya	Mardin
B. Denker	A. Tiridoğlu	R. Erten
Muş	Seyhan	Tokad
Ş. Ataman	S. Çam	H. Nazmi Keşmir

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Millî Müdafaa istikrazı hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hasılatı Millî Müdafaa vekâletinin fevkalâde masraflarına karşılık tutulmak üzere (150) milyon liraya kadar dahili istikraz akdi hususunda Maliye vekâletine mezuniyet verilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun mucibince yapılacak istikraz için müteaddit tertiplerde hamiline muharrer tahvil ihraç olunur. Her tertibe ait tahvillerin itibarî kıymeti ile ihraç fiyatı arasındaki fark % 5 den fazla olamaz. Her tertipte çıkarılacak tahviller yalnız faizli veya faiz ile birlikte ikramiyeli olabilir. Tahvillerin senelik itibarî faizi veya faiz ve ikramiye tutarı % 7 yi geçemez. Hem faiz hem de ikramiyeli olan tahvillerin ikramiyeleri kur'a keşidesi suretile tevzi olunur.

MADDE 3. — Her tertipte çıkarılacak tahviller yirmi senede itfa olunur. Hem faiz hem de ikramiyeli olan tahviller kur'a keşidesi suretile, yalnız faizli tahviller borsada itibarî kıymetlerinden aşağı fiyatla satıldığı müddetçe buradan satım alma yolile aksi takdirde kur'a keşidesi suretile itfa olunur.

Her tertibe ait tahviller fevkalâde hallerin hitamı ilân olunduğu tarihten itibaren ancak iki sene geçtikten sonra itibarî kıymetleri başabaş tediye edilmek şartile tedavülden kaldırılabilir.

MADDE 4. — Tahvillerin faiz ve ikramiyeleri, muvakkat ve katî tahviller, tahvil kuponları, kuponların tediyelerine müteferri evrak ve senedat, ilânlar ve bu istikraza ait diğer muameleler istikrazın tamamen itfasına kadar her türlü vergi ve resimden muaftır.

MADDE 5. — Bu kanun mucibince çıkarılacak tahviller umumî ve mülhak bütçe ile idare olunan daire ve müesseselerce, vilâyet hususî idareleri ve belediyelerce arttırma, eksiltme ve mukavelelerde teminat olarak itibarî kıymetleri üzerinden başabaş kabul olunur.

Teminatın irat kaydına karar verildiği takdirde karar tarihinden evvel bu tahvillere isa-

MALİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Millî Müdafaa istikrazı hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen.

MADDE 4. — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen.

MADDE 5. — Hükümetin 5 nci maddesi aynen.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Millî Müdafaa istikrazı hakkında kanun lâ-yihası

MADDE 1. — Hasılatı Millî Müdafaa vekâletinin fevkalâde masraflarına karşılık tutulmak üzere 150 milyon liraya kadar dahilî istikraz akdine Maliye vekili mezundur.

MADDE 2. — Bu kanun mucibince yapılacak istikraz için müteaddit tertiplerde hâmiline muharrer tahvil ihraç olunur. Her tertibe ait tahvillerin itibarî kıymetiyle ihraç fiyatı arasındaki fark % 5 den fazla olamaz. Her tertipte çıkarılacak tahviller yalnız faizli veya faiziyle birlikte ikramiyeli olabilir. Tahvillerin senelik faizi veya faizle ikramiye tutarı itibari kıymetinin % 7 sini geçemez.

İkramiyeli tahvillerin ikramiyeleri kur'a kesidesi suretiyle tevzi olunur.

MADDE 3. — Hükûmetin üçüncü maddesi aynen.

MADDE 4. — Tahvillerin faiz ve ikramiyeleri, muvakkat ve kati tahviller ve bunların kuponlarıyla tediyelerine ait evrak ve senetler, ilân ve istikraza müteallik diğer muameleler istikrazın tamamen itfasına kadar her türlü vergi ve resimden muaftır.

MADDE 5. — Bu kanun mucibince çıkarılacak tahviller umumî ve mülhak bütçe ile idare olunan daire ve müesseselerde, vilâyet hususi idareleri ve belediyelerce yapılacak artırma, eksiltme ve mukavelelerde teminat olarak itibari kıymetleri üzerinden başabaş kabul olunur.

Teminatın irat kaydına karar verildiği takdirde karar tarihinden evvel bu tahvillere isa-

Hfı.

bet eden ikramiyeler ve vâdesi hulûl etmiş faiz kupon bedelleri tahvil sahiplerine ve ancak ikramiye meyanında tahvilin imha bedeli var ise yalnız o miktar tahvili teminat olarak alan daire ve müesseselere ait olur. Bu tahviller Hazinece satılmış ve satılacak olan millî emlâk bedellerinin ödenmesinde dahi başabaş kabul olunur.

MADDE 6. — Bu istikraza ait faiz kupon bedelleri ve ikramiyeler, tediyesi iktiza ettiği tarihten beş sene ve tahvil bedelleri tediyesi lâzımgeldiği tarihten on sene sonra Hazine lehine müruruzamana uğrar.

MADDE 7. — Bu istikrazın her tertibinde çıkarılan tahvillerin ihraç müddeti içinde satın alınmasında 4058 numaralı kanun ile ekleri mucibince ihraç edilen tasarruf bonolarının iştirâ bedeline işlemiş faizi zammedilmek suretiyle iktisap edeceği kıymet üzerinden nakit makamında kabulü caizdir.

MADDE 8. — Her tertipte ihraç fiyatı, ikramiye ve itfa plânları, satış ve ödeme hizmetlerinin şartları ve yedinci maddenin tatbik şekli Maliye vekâletiyle Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasınca yapılacak bir mukavele ile tesbit olunur.

MADDE 9. — Bu kanun mucibince yapılacak istikrazın her tertibinde ihraç masrafları Düyunu umumiye bütresinde açılacak ayrı bir fasla ve tasarruf bonoları mukabilinde elde edilen miktar bütçede bu bonoların itfa ve faiz karşılığını ihtiva eden fasla tahsisat kaydıyla mahsup edilir ve mukabilleri varidat kaydolunur.

Hasılâtan geri kalan miktar birinci maddede yazılı fevkalâde masraflara karşılık olarak fevkalâde varidat kaydedilir. Maliye vekâleti her tertipte ihraç masrafları için 20 bin liraya kadar muvakkat sarfiyata mezundur.

MADDE 10. — Bu kanunun akdine mezuniyet verdiği istikrazın her tertibine ait faiz, ikramiye ve itfa akçesini karşılayabilecek tahsisat her sene Düyunu umumiye bütçesinde açılacak ayrı bir fasla konulur.

Mal. E.

MADDE 6. — Hükûmetin 6 ncı maddesi aynen.

MADDE 7. — 4058 sayılı kanun ile ekleri mucibince ihraç edilen tasarruf bonoları bu istikrazın her tertibinde çıkarılan tahvillerin satın alınmasında nakit makamında kabul edilebilir. Ancak, mubayaanın tahvil ihraç müddeti içinde olması ve tasarruf bonolarının iştirâ bedeline işlemiş faiz zam edilmek suretiyle iktisap edeceği kıymet üzerinden yapılması şarttır.

MADDE 8. — Hükûmetin 8 nci maddesi aynen.

MADDE 9. — Hükûmetin 9 ncu maddesi aynen.

MADDE 10. — Hükûmetin 10 ncu maddesi aynen.

B. E.

bet eden ikramiyeler ve vâdesi hulûl etmiş faiz kupun bedelleri tahvil sahiplerine ve ancak ikramiye meyanında tahvilin itfa bedeli varsa yalnız o miktar tahvili teminat olarak alan daire ve müesseselere ait olur. Bu tahviller Hazinece satılmış ve satılacak olan millî emlâk bedellerinin ödenmesinde dahi başabaş kabul olunur.

MADDE 6. — Hükümetin 6 ncı maddesi aynen

MADDE 7. — Maliye encümeninin 7 nci maddesi aynen

MADDE 8. — Her tertipde ihraç, satış ve ödeme şartları, ikramiye ve itfa plânları ve 7 nci maddenin tatbik şekli Maliye vekâletiyle Türkiye Cumhuriyet Merkez bankasınca yapılacak bir mukavele ile tesbit olunur.

MADDE 9. — Bu kanun mucibince yapılacak istikrazın her tertibinde ihraç masrafları Düyunu umumiye bütçesinde açılacak ayrı bir fasıldan ödenir ve tasarruf bonoları mukabilinde elde edilen miktar bütçede bu bonoların itfa ve faiz karşılığını ihtiva eden fasla tahsisat kaydıyle mahsup edilir ve mukabilleri varidat kaydolunur.

Hasilâttan geri kalan miktar birinci maddede yazılı fevkalâde masraflara karşılık olarak fevkalâde varidat kaydedilir. Maliye vekâleti her tertipde ihraç masrafları için 20 bin liraya kadar muvakkat sarfiyata mezundur.

MADDE 10. — Bu kanunun akdine mezuniyet verdiği istikrazın her tertibine ait senelik faiz, ikramiye ve itfa akçesini karşılayabilecek tahsisat her sene Düyunu umumiye bütçesinde açılacak ayrı bir fasla konulur.

Hü.

MADDE 11. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 12. — Bu kanun hükümlerini yürütmeğe Maliye vekili memurdur.

21 . V . 1942

Bş. V. Ad. V. M. M. V.

Dr. R. Saydam H. Menemencioğlu A. R. Artunkal

Da. V. Ha. V. Ma. V.

Dr. A. F. Tuzer Ş. Saracoğlu F. Ağralı

Mf. V. Na. V. İ. V.

A. F. Cebesoy Sırrı Day

S. İ. M. V. G. İ. V. Zr. V.

Dr. H. Alataş R. Karadeniz Muhlis Erkmén

Mü. V. Ti. V.

F. Engin M. Ökmen

Mal. E.

MADDE 11. — Hükûmetin 11 nci maddesi aynen.

MADDE 12. — Hükûmetin 12 nci maddesi aynen.

B. E.

MADDE 11. — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

MADDE 12. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye vekili memurdur.

